

WILHELM DINDORF

THEMISTII
ORATIONES

99/13 Universität Hamburg
Seminar für Alte Geschichte L 8855

1961

GEORG OLMS VERLAGSBUCHHANDLUNG
HILDESHEIM

ἡνικάθη. ταῦτ' οὖν ἀπαντα ἐξὸν οὐ προείλω, οὐδὲ
ἐπειδὴ σαυτῷ βελτίῳ καιρὸν τῆς τιμῆς ταύτης ἐζήτησας,
ἥρπασας εἰς τὸν παιδα αὐτὴν ἀπειροκάλως, ὥσπερ ἀπι-
στῶν εἰ μετὰ ταῦτα ἔσται ταῦτὸ τοῦτο δρᾶσαι ἐπ'
ἐξουσίας. ἀλλ' ἔχων ἐν ὄφθαλμοῖς νίὸν ἀγαπητὸν, ἥδη
παιδα, ἥδη μειράκιον, ἥδη φεγγόμενον ἀλοκλήρως,
τάχα οἶόν τε καὶ δημηγορῆσαι. ἡ τῆς καρτερίας ἡτ-
τήθης μᾶλλον τῆς ἀρετῆς ἡ τῆς φύσεως. οὕτω καὶ ὁ
205 αὸς πρόγονος καὶ ἀρχηγέτης. παιδες μὲν οὐκ ἦσαν
αὐτῷ, παιδες δὲ ἀδελφῶν καὶ ἀδελφιδῶν. ἀλλ' ὅμως 10
οὐδένα ἔκεινων τῆς εὐνοίας Λυσίου προύτιμησεν, ἀλλ'
οὐδὲ Ῥωμαῖον ὄντα τὸν ἄνδρα, ἀλλ' οὐδὲ Λίβυν ἐκ
τῆς ὑπηκόου Λιβύης, ἀλλ' ἐξ ἀδόξου καὶ ἀπωκισμένης
ἐσχατιᾶς, ἐπειδὴ Μάρδυς κατεστρατήγησεν, ἀνέδειξε
πρότερον ὑπατον, εἴτα τῆς βασιλείας διάδοχον κατε- 15
στήσατο. οὕτω τοῖς τότε ἦν αὐτοκράτοροι περὶ πολλοῦ
b μηδεπώποτε ἀποστερεῖν τῶν προσηκόντων ἄθλων τὴν
ἀρετὴν. τὰ γὰρ ἐξ Ὁμήρου παραδείγματα ώς ἔωλα
παραιτοῦμαι καὶ λίαν ἀρχαῖα, ὅτι τὸν Αἴαντα αὐτῷ
Ἀγαμέμνων ἀεὶ προτιμᾷ τοῦ Μενέλεω καὶ συνεστιωμέ- 20
νου τοῦ ἀδελφοῦ τὸν στρατηγὸν ἐπίπροσθεν ἄγει.

Μεγάλη μὲν οὖν καὶ ἐκ τούτων ἡ παροῦσα τιμὴ,
μείζων δὲ ἐξ ὧν ἀκούσεσθε. εἰωθότων γὰρ ἀεὶ τῶν
πρότερον αὐτοκρατόρων ὥσπερ ἀπώμοτον ὑπολαμβάνειν
c τὸν κύκλον τῆς πεντάδος ἡ τῆς δεκάδος ἐτέρῳ συγχω- 25
ρεῖν τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἔτους, ὅδε καὶ ταύτην αὐτῷ
προσέθηκε τὴν ὑπεροχὴν καὶ δίδωσι τὴν ὑπατείαν οὐ
συναριθμουμένην ταῖς ἄλλαις, ἀλλ' ἔχουσαν τοσοῦτον
πλέον ὅσον ἡ παροῦσα πενταετηρίς τῶν προλαβόντων
ἐνιαυτῶν· καὶ τὸ μηδενὶ πρόσθεν ὑπάρξαν, προπολι- 30
τεύεται ἴδιώτης κύκλου βασιλικοῦ· καὶ οὐδὲ τοῦτο
ἀπλῶς, ἀλλὰ τοῦ πρώτου, καὶ διότι πρώτου, ἀσμενι-
d στοῦ. ὃν τοίνυν ἀνθ' ἔαυτοῦ πεποίηται, ὃν αὐτὸς, ὃν ἐν τῇ
πρώτῃ περιόδῳ τῆς βασιλείας, πῶς οὐ ζηλωτής, νικῶν

ἀριθμῷ τοσούτῳ τους ἐπὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς γεγενημένους;

Καὶ ταῦτα ἅπαντα εἰκότως σιμβαίνει. μόνῳ γάρ αὐτῷ σχεδὸν τῶν νῦν λαμπρῶν καὶ περιβοήτων οὐδὲ 5 ὁ πᾶσιν εἰώθως προσυλακτεῖν φθόνος τοῖς ἐν ὑπεροχῇ δυνάμεως ἐπανισταται, ἀλλὰ συγχωρεῖ καὶ σύμψηφός ἔστι τῇ τῶν τιμῶν ἀκολουθίᾳ. οὐ γάρ μακρὰ ἀναπτ- 206 a δήσας οὐδὲ ἐξ ὄλιγου καὶ χθαμαλοῦ ἔξαιφνης ὑψηλὸς γεγονὼς „οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη“, ἀλλ’ ὥσπερ ἐν τοῖς 10 διαγράμμασι γεωμετρίας τὸ δεύτερον ἔχεται τοῦ προτέρου, τὸ δὲ τρίτον ἀμφοῖν, τοῦ προλαβόντος δὲ ἀεὶ τὸ ἔχόμενον τελεώτερον, μεταξὺ δὲ οὐκ ἔστι χώρα κενὴ τῆς ἐπιστήμης, οὕτω καὶ τιμαὶ τάνδρος ἐφεξῆς ἀλλήλαις καὶ συνεχεῖς καὶ τῆς προτέρας ἡ δευτέρα ἀεὶ 15 σεμνοτέρα. ἐλλιπὲς δὲ οὐδὲν εἶδος στρατιωτικῆς ἡγεμονίας, οὐδ’ ἀν ἔχοι τις ὄνομα ἐξευρεῖν σεμνὸν, ὃ μὴ ἐν τοῖς ὅπλοις ὑπερβέβηκε. τοῖς δὲ οὕτω πορευθεῖσι διὰ b τῆς τύχης καὶ ἀνελθοῦσιν ἐκ τῶν προπόδων ἀτρέμα ἐπὶ τὴν κορυφὴν φθόνος οὐκ ἀπαντᾷ, ἀλλ’ ὅταν Ἀγοράκοριτος εὐπραγῇ καὶ ‘Υπέρβολος ἡ Δημάδης, ἐπιρραπίζει καλῶς ποιοῦσα καὶ ἡ καμφδία

‘Ο χθὲς μὲν οὐδεὶς, αὔριον δ’ ὑπέρμεγας.

βαρὺ γάρ πᾶσι τὸ παράλογον, πρὸς δὲ τὸ λιαν ἀκόλουθον οὐδεὶς ἀγανακτεῖ. ἐπεὶ καὶ εἴ τις γινώσκει 25 τοὺς ἀφ’ ἡλικίας αὐτῷ συνεστρατευμένους καὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίσαντας ἐν τοῖς βασιλείοις, οἱ πάλαι καλῶς καὶ δικαίως ταύτης ἡξίωνται τῆς τιμῆς, τὸ δὲ μᾶλλον αἰτιάσαιτ’ ἀν ἐφ’ ἡμῶν, οὐχὶ τὸ πρωτό.

Ἐχων δὲ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ ἀνδραγαθίας διεξιέναι, ταύτας μὲν ἔάσειν μοι δοκῶ τοῖς ποιηταῖς καὶ λογογράφοις, οἵς ἔργον ὑμνεῖν καὶ ἐπαληφειν μάχας ἀνδροκτασίας τε. ἐγὼ δὲ, ἀτε εἰρήνης ὡν ἐραστὴς καὶ λόγων εἰρηνικῶν καὶ ἀθορύβων, ἐπὶ τούτους καὶ βαδιοῦμαι, σμικρὰ πρῶτον ὑπομνήσας, ὅπως

d ἀν αἰσθαισθε μᾶλλον ἐξ οἴων εἰς οἵα τῇ βασιλέως προμηθείᾳ μετεληλύθαμεν. μετὰ γὰρ τὴν ἀδιήγητον τῶν ἐπὶ Ἰστρῷ κακῶν λλάδα καὶ τῆς ἀτόπου φλογὸς τὴν ἐπιδρομὴν, οὕπω βασιλέως Ῥωμαίων πράγμασιν ἐφεστήκυτος, ἀνηρπασμένων μὲν Θρακῶν, ἀνηρπασμένων δὲ εἰς Ἰλλυριῶν, στρατοπέδων δὲ ὀλοκλήρων ἀφανισθέντων ὥσπερ σκιᾶς, οὐκ ἀντισχόντων δὲ οὐκ ὄρων ἀδιαβάτων, οὐ ποταμῶν ἀπεράτων, οὐ δυσχωριῶν ἀδιοδεύτων,

207a ἀλλὰ καὶ συνελθούσης ἐπὶ τοὺς βαρβάρους τὰ τελευταῖα σχεδὸν ἀπάσης γῆς καὶ θαλάττης καὶ περιστάντων αὐτοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν Κελτῶν, Ἀσσυρίων, Ἀρμενίων, Λιβύων, Ἰβήρων, ὅσοι Ῥωμαίων προβέβληνται ἐξ ἐσχάτων εἰς ἐσχάτα γῆς, τούτων ἀπάντων αὐτοὺς περιστάντων τότε ἄριστα πράττειν ἐδόξαμεν ὅτε μηδὲν προσπεπόνθαμεν χαλεπώτερον.

15

b Ἐπὶ τοσούτοις οὖν προσκρούσμασι καὶ τηλικούτοις ἀνατετραμμένων σχεδὸν ἀπάντων τὰς γυνώμας καὶ στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν, καὶ σκοπούντων εἰς ὅ τι τὸ κακὸν τοῦτο ἐκβήσεται, κωλύειν δὲ οὐδενὸς ἐγχειροῦντος, καλεῖ μὲν ὁ θεὸς εἰς προστασίαν τὸν μόνον οἶόν τε ἀντισχεῖν τοιούτῳ κατακλυσμῷ δυσπραγίας κηρύττει δὲ Γρατιανὸς τὴν ἀνωθεν ψῆφον· δέχεται δὲ γῆ καὶ θάλασσα τὴν ἀνάρρησιν ἀντὶ ἀγαθῶν ἐλπίδων καὶ ἀγαθῶν οἰωνισμάτων. κατασχὼν δὲ τὰς ἡνίας καὶ ὥσπερ οἱ σοφάτατοι τῶν ἡνιόχων πρῶτον ἀποπειράσας τῶν ἵππων, ὅπως αὐτῷ φώμης ἔχουσι καὶ προθυμίας, ἐθάρρησε πρῶτος εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι μὴ καϊσθαι Ῥωμαίοις **c** τὴν δύναμιν τανῦν ἐν σιδήρῳ μηδὲ ἐν θώραξι καὶ ἀσπίσι, μηδὲ ἐν σώμασιν ἀναριθμήτοις, ἀλλὰ δεῖν γὰρ ἐτέρας δυνάμεως καὶ παρασκευῆς, ἢ τοῖς κατὰ νοῦν τοῦ θεοῦ βασιλεύοντιν ἐκεῖθεν ἀφορητὶ παραγίνεται, καὶ πάντα μὲν ἔθνη χειροῦνται, πάντα δὲ ἡμερα καθίστησιν ἐξ ἀγρίων, εἴκει δὲ αὐτῇ μόνη καὶ ὅπλα καὶ τόξα καὶ ἵπποι καὶ αὐθάδια Σκυθική καὶ τόλμες

Ἄλλων καὶ ἀπόνοια Μασσαγετῶν, καὶ ταύτην πάλαι
καλῶς ποιοῦντας τοὺς ποιητὰς ἐκ μειρακίων ἡμᾶς δι-
δάσκειν,

5 Σοφὸν γὰρ ἐν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας
υικᾶ. d

*Πολλὰ ἔξαιρει λόγος,
ὅ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.*

καὶ
*10 Μήτει τοι δρυτόμος μέγ' ἀμείνων ἡὲ βίηφι.
καὶ*

Πάντα δὲ σοφὸς νοῦς ἐξ ἀμηχάνων ἄγει,
καὶ πάντα κηλεῖ, καὶν ἀπώμοτός τις γένεται. 208 a
πεποίηται δὲ καὶ Αἰσώπῳ τῷ μυθοποιῷ ἀμιλλά τις
15 Πειθοῦς καὶ Βίας, καὶ ἀνύει τι μᾶλλον ἢ Πειθὼ τῆς
Βίας ἐν τῷ μύθῳ, καὶ γυμνοῖ πρόσθεν δὲ οἶλος τῶν
λάβρων πνευμάτων. οὗτως δέ φασι καὶ τοὺς γίγαντας
ποιηταὶ ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς τῷ μὲν Ἀρεὶ^{τοῦ}
μέχρι παντὸς ἀντισχεῖν, ύπὸ δὲ τοῦ Ἐρμοῦ καὶ τῆς
20 ὁρίζοντος κατακοιμισθῆναι.

Ταύτην εὐρίσκων ὁ σοφώτατος βασιλεὺς μόνην
περιλείπεσθαι δύναμιν Ῥωμαίους ἄτρωτον καὶ ἀνέλεγ-
κτον ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ γινώσκων ὅτι ὅσῳπερ ἂν b
μεῖζονα ἀδικήσωσι, τοσούτῳ μᾶλλον ἂν ἐγνώκασιν ἔαυ-
25 τοῖς συνοισόμενον, ἔγνω βελτίονα εἶναι τὴν ἐπὶ τοῖς
ἡμαρτημένοις συγγνώμην τῆς ἄχρι τῶν ἐσχάτων φιλο-
νεικίας. καὶ ζητῶν ὅστις αὐτῷ πρὸς τὴν νίκην ταύτην
διακονήσεται καὶ φρονήσει νικῶν καὶ εὔνοίᾳ, οὐκ ἐδεί-
θη χρόνου πρὸς εὑρεσιν τοῦ μάλιστα ἐπιτηδείου, ἀλλ᾽
30 ὃν ἦδει πάλαι τῶν στρατηγῶν τὰ αὐτὰ φρονοῦντα αὐ-

253, 4 Σοφὺν] Euripides in Antiopa p. 78. ed. Matth.
χέρας] χείρας A. 7 Πολλὰ] Euripides Phoeniss. v. 516.
λόγος] ὁ λόγος A. 10 Μῆτε] Iliad. ψ, 315. 12 Ηάρτα]
Inter Euripidea posuit Matthiae p. 488.: non posuisset Valcke-
narius, cuius vide Diatrib. p. 79. 17 λάβρων] λίνων A.
23 ὥσπερ A. ὥσπερ II. 25 συνοισόμενον] συνοισόμι ευμ
lacuna A. συνοῖσαι H.

τῷ καὶ τὰ αὐτὰ ἐξηλωκότα, προχειρίζεται τοῦτον ἐπει-
c τὴν πεῖραν ταύτην ἀμελλητὶ, καὶ πέμπει καθάπερ Ἀχιλ-
 λεὺς τὸν ἑταῖρὸν ἐπ' ἀμείνοσιν οἰωνοῖς καὶ ἀγαθῇ μὲν
 τύχῃ τοῦ στείλαντος, ἀγαθῇ δὲ τύχῃ τῶν ὅλων πραγμά-
 των, οὐ μᾶς ἄρτι νεώς Θετταλικῆς ἐμπιπραμένης σβέ-
 σοντα τὴν φλόγα, οὐδὲ ἐνὸς προτειχίσματος ἀπειρηκό-
 τος, τοὺς πολεμίους ἐκεῖθεν ἀποποθήσοντα, ἀλλ' εἴ τι
 καὶ περιλιπὲς ἦν καὶ τὰς πρότερον ἐπιδρομὰς ἐπεφεύγει,
 τούτῳ τοῦ βαρβαρικοῦ νέφους ἐγκατασκήψαντος. πέμ-
 πει δὲ ὕσπερ ὁ Πηλέως ἐνσκευάσας τοῖς ὅπλοις τοῖς 10
d ἑαυτοῦ τοῖς ἀτεχνῶς οὐρανίοις, ἀνεξικακίᾳ, πραότητι,
 φιλανθρωπίᾳ. τῷ δὲ ἡρμοσμένα πάντα ἀκριβῶς καὶ
 οὐ τὸ μὲν, τὸ δὲ οὐ, καθάπερ ἡ Πηλιὰς τῷ Με-
 νοιτίου.

Kαὶ αὐτίκα ἀπήιει τεθαρρηκῶς, οὐ φάλαγγος πε- 15
ζῶν ἐπομένης, οὐδὲ ἵππικῶν λόχων παραπεμπόντων,
 οὐδὲ πέντε ὑποστρατίγους ἐγελκόμενος, ἀλλὰ μόνον τοῖς
 βασιλέως παραγγέλμασι πεφραγμένος, καὶ τούτοις προ-
 209a πομποῖς χρώμενος καὶ παραπομποῖς. οὐκοῦν οὐδὲ
 ἐδέησεν αὐτῷ χρόνου πρὸς ταύτην τὴν νίκην, ἀλλὰ 20
 φανέντι μόνον καὶ προδείξαντι τὴν τοῦ πέμψαντος εὐμέ-
 νειαν ὑπέκυπτε μὲν εὐθὺς ἡ θρασύτης Σκυθῶν, ἐξε-
 κόπτετο δὲ ἡ τόλμα, συνεστέλλετο δὲ ὁ θυμὸς, ἐξέπιπτε
 δὲ ὁ σίδηρος ἔκοντὶ ταῖν χεροῖν, εἶποντο δὲ ἄγοντι
 πρὸς βασιλέα καθάπερ ἐν πομπῇ καὶ πανηγύρει αἰσχυ-
 νόμενοι τὴν γῆν, εἰς ἥν πρότερον ἐπαρφύησαν, καὶ
 φειδόμενοι τῶν λειψάνων ὡς ἱερῶν, μόνας ἐπιφερόμενοι
 τὰς μαχαίρας, ἃς ἔμελλον βασιλεῖ προσοίσειν ἀνθ' ἴκε-
b τηρίας· τὰ δὲ ἄλλα γυμνοὶ καὶ εἰρηνικοὶ, ἡττημένοι
 ταῖς γνώμαις, οὐχὶ τοῖς σώμασι. ποῖον φάρμακον Πο-
 λυδάμνας τῆς Αἴγυπτίας ἐγκερασθὲν οἴνου κρατῆρι ἢ
 ποῖος κεστὸς Ἀφροδίτης οὕτως ὁξὺ καὶ δραστήριον ὥστε
 τοὺς πύργους ὄντας τοῦ ἀδάμαντος στερεωτέρους, κηροῦ
 μαλακωτέρους ποιῆσαι;